

Aan de minister van
Infrastructuur en Waterstaat
dhr. M.G.J. Harbers
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

DATUM 10 juni 2024
KENMERK CGM/240610-01
ONDERWERP Aanbieding onderzoeksrapport 'de ontwikkelingen rond gg-voedsel in de Nederlandse winkelschappen'

Geachte heer Harbers,

Oekraïne is een grote exporteur van landbouwgewassen waaronder mais, tarwe, zonnebloemolie en soja. Ten gevolge van de oorlog tussen Oekraïne en Rusland die sinds februari 2022 gaande is, is de export van deze producten uit beide landen een periode stil komen te liggen en zijn de wereldwijde voedselprijzen sterk gestegen. Gegeven het feit dat producten van genetisch gemodificeerde (gg-)gewassen vaak goedkoper zijn, omdat voor niet-gg-gewassen een 'premium price' gehanteerd wordt,¹ is de vraag ontstaan of de prijsstijgingen mogelijk leiden tot een toename van het gebruik van gg-bestanddelen in voedselproducten die in de Nederlandse winkelschappen liggen.

De COGEM heeft onderzoek laten uitvoeren naar de prijsontwikkelingen sinds begin 2022, de mogelijke veranderingen in het aantal ggo-geëtiketteerde producten in de winkelschappen, en welke achterliggende overwegingen een rol zouden kunnen spelen bij het al dan niet aanbieden van deze ggo-geëtiketteerde producten. Het onderzoeksproject is uitgevoerd door dr. R. Ihle en prof. dr. J. Wesseler van de Agricultural Economics and Rural Policy Group van Wageningen Universiteit en de resultaten zijn beschreven in het rapport '[Ontwikkelingen rond gg-voedsel in de Nederlandse winkelschappen](#)' (CGM 2024-01).

Inhoud onderzoeksrapport

In het rapport wordt antwoord gegeven op de volgende vijf onderzoeksvragen: 1) hoe is de prijsontwikkeling van landbouwproducten op de wereldmarkt verlopen, 2) hoe is de prijsontwikkeling

---

1. Devos Y *et al.* (2009). Coexistence of genetically modified (GM) and non-GM crops in the European Union. A review. *Agron. Sustain. Dev.* 29: 11-30

van de voedselprijzen in Nederland verlopen, 3) is er een toe- of afname in het aantal ggo-geëtiketteerde producten in de winkelschappen, 4) volgen de wereldvoedselprijzen, de nationale voedselprijzen en het aantal ggo-geëtiketteerde producten dezelfde trend, en 5) wat zijn de achterliggende overwegingen van Nederlandse Retail organisaties om ggo-geëtiketteerde producten al dan niet aan de consument aan te bieden. In de paragrafen hieronder wordt kort ingegaan op de uitkomsten van deze onderzoeksvragen.

Na de invasie van Oekraïne door Rusland zijn de marktprijzen van landbouwproducten gedurende zes maanden sterk gestegen. Na het invoeren van de 'Black Sea Grain Deal' in juli 2022, waardoor export van graan en andere goederen weer doorgang kon vinden, hebben de wereldvoedselprijzen een daling ingezet. De voedselprijzen in Nederland ondergingen daarentegen met name na de 'Black Sea Grain Deal' een langdurige, geleidelijke opwaartse trend. De wereldwijde marktprijzen en de Nederlandse voedselprijzen laten dus een tegengestelde trend zien.

Voor de inventarisatie van ggo-geëtiketteerde producten zijn in de periode van november 2022 en juli 2023 elke twee maanden de winkelschappen van 20 verschillende supermarkten nagelopen. Hierbij zijn verschillende producten gecontroleerd op aanwezigheid van één of meerdere gg-ingrediënt(en). Uit het onderzoek blijkt dat de hoeveelheid ggo-geëtiketteerde producten in de winkelschappen structureel laag is. In totaal zijn per inventarisatieronde 16 tot 29 ggo-geëtiketteerde producten geregistreerd, overeenkomstig met 0,3-0,6% van het totale aantal gecontroleerde producten in de 20 supermarkten. Het betreft oliën & vetten en geïmporteerde producten uit de VS, zoals snoepgoed. De waargenomen variatie in het aantal ggo-geëtiketteerde producten per inventarisatieronde volgt geen statistisch significante trend, en betreft een willekeurige fluctuatie. Tevens blijken de meeste ggo-geëtiketteerde producten geïmporteerd te zijn uit de Verenigde Staten.

Uit interviews met filiaalhouders over de overwegingen om al dan niet gg-geëtiketteerde producten aan te bieden in de winkelschappen, blijkt dat tweederde van het ondervraagde personeel niet weet of ggo-geëtiketteerde voedselproducten in de winkelschappen worden aangeboden. Vanuit klanten blijken zelden vragen gesteld te worden over de aanwezigheid van gg-ingrediënten in voedselproducten. Het aanbieden van ggo-geëtiketteerde voedselproducten in het voedselassortiment om de inflatie te beperken, lijkt geen belangrijke overweging te zijn. Daarnaast is er een kleine groep supermarktketens die bewust een niche-positie inneemt door een ggo-vrij voedselbestand aan te bieden.

Een groot deel van de ondervraagde filiaalhouders lijkt niet op de hoogte te zijn van de aanwezigheid van ggo-geëtiketteerde producten in de winkelschappen. Ondanks herhaalde pogingen om inkoopmanagers te benaderen die verantwoordelijk zijn voor het productportfolio van de betreffende supermarktketens, is het de onderzoekers niet gelukt deze te interviewen. Onderzoek naar de overwegingen van producenten over het al dan niet verwerken van gg-grondstoffen viel buiten de scope van het onderzoek. Het is daarom niet mogelijk om hier uitspraken over te doen. Hiervoor zou een vervolgonderzoek onder producenten nodig zijn om dit te achterhalen.

Conclusie COGEM

Het rapport biedt een zorgvuldig uitgevoerde analyse van de ontwikkeling van ggo-geëtiketteerde producten in de Nederlandse winkelschappen in de periode tussen november 2022 en juli 2023. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode na de stijging van de wereldmarktprijzen van verschillende voedselgewassen, toen een daling van de prijzen zich al had ingesteld. Wel bleken de prijzen in de Nederlandse winkelschappen in die periode sterk te stijgen, tegen de trend van de wereldmarkt in.

In het onderzoek is geen aanwijsbare trend naar voren gekomen met betrekking tot het aantal ggo-geëtiketteerde producten in de Nederlandse winkelschappen tussen november 2022 en juli 2023. Dit lijkt erop te wijzen dat er geen bewuste strategie gehanteerd wordt om het gg-productportfolio uit te breiden, en dat er op korte termijn geen relatie is tussen de aanwezigheid van ggo-geëtiketteerde producten in de winkelschappen en prijsstijgingen van gewassen of voedselproducten. Het aantal ggo-geëtiketteerde producten dat is aangetroffen in de winkelschappen was echter structureel laag, een waarneming die overeenkomt met steekproeven uit het verleden. Daarbij zijn de meeste ggo-geëtiketteerde voedselproducten geïmporteerd uit de VS.

De inventarisatie vond plaats in een dynamische periode, te midden van enorme fluctuaties in prijzen ten gevolge van globale ontwikkelingen zoals verstoringen in de energietoevoer naar Europa. Het is hierdoor lastig een klein effect te detecteren. Ook is niet uit te sluiten dat de prijsstijgingen op lange(re) termijn mogelijk wel kunnen leiden tot grotere aantallen ggo-geëtiketteerde producten. Om hier meer inzicht in te krijgen, is langdurig onderzoek nodig.

Concluderend kan op basis van het rapport gesteld worden dat een relatief korte periode van verstoring van de wereldmarkt en daarmee gepaard gaande hoge prijsstijgingen niet leiden tot een toename van ggo-geëtiketteerde producten in de Nederlandse winkelschappen. Ook de na deze periode gestaag oplopende Nederlandse voedselprijzen hebben niet geleid tot een toename in het aanbod van ggo-producten.

Hoogachtend,

Prof. dr. ing. Sybe Schaap
Voorzitter COGEM

c.c.

- Drs. Y de Keulenaar, Hoofd Bureau ggo
- Ministerie van IenW, Directie Omgevingsveiligheid en milieurisico's, DG Milieu en Internationaal